

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΡΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΤΗΙ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙ

ΒΛΑΣΙΟΥ ΣΚΟΡΔΕΛΗ, π. Διευθυντοῦ τοῦ Διδασκαλείου Πελοποννήσου, ΑΛΕΞΙΟΥ ΖΑΜΑΡΙΟΥ Διευθυντοῦ τῶν Ζαριφείων Διδασκαλείων ἐν Φιλίππουπόλει, ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, Διευθυντοῦ τοῦ Διδασκαλείου Πελοποννήσου, ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ Δ. ΓΡΑΦΕΙΑΔΟΥ, ὑποδ. τοῦ Ὁρφανοτροφείου Χατζηκώστα.

ΕΝ ΤΗΙ ΗΜΕΔΑΠΗΙ

Συνδρομὴ ἑτησία προπληρωτέα
δραχ. 6

Παρακαλοῦμεν τοὺς καθυστεροῦν-
τας νὰ ἀποστείλωσιν αὐτὴν ἐν
συστημένῃ ἐπιστολῇ.

ΥΠΟ

Π. Π. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

ΓΡΑΦΕΙΑ : Ὁδὸς Ἀναγνωστοπούλου ἀριθ. 16. ματόσημα Τουρκίας (5 γρ. 1 φρ.)

ΕΝ ΤΗΙ ΑΛΛΟΔΑΠΗΙ

Συνδρομὴ ἑτησία προπληρωτέα
φρ. χρ. 7

Ἀποστέλλεται διὰ συστημένης
ἐπιστολῆς εἰς μονόγρσσα γραμ-
ματόσημα Τουρκίας (5 γρ. 1 φρ.)

Ἄριθ. 9

Ἐν Ἀθήναις τῇ 20 Αὐγούστου 1893.

Ἔτος Β'.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ : Πέντε σχολικὰ ζητήματα.—Διδασκαλία τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσης ἐν τῷ δημοτικῷ σχολείῳ
—Ἀναμνήσεις τοῦ ἔτους 1879 ἐκ τοῦ ἐν τῷ Διδασκαλείῳ Ἀθηῶν μαθητικοῦ μου βίου.—Ποίημα.—Ἀνταποκρίσεις.

ΠΕΝΤΕ ΣΧΟΛΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Οὐδεμίαν τάξιν ἀνθρώπων δικαιούται νὰ ὑφίσταται ἀπολαύουσα τῆς ἐκτιμήσεως τῆς κοινωνίας, ἐὰν δὲν γινώσκῃ τὰ καθήκοντά της καὶ δὲν δεικνύηται πρόθυμος νὰ ὑπερασπίσῃ τὸ δίκαιον αὐτῆς κατὰ πάσης προσβολῆς ὅθεν δῆποτε προερχομένης. Κατὰ τοὺς ἐσχάτους χρόνους ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς κρείττονος τῶν σχολείων διαρρυθμίσεως συνετελέσθησαν ἀδικήματα κατὰ τῶν σχολείων καὶ τῶν δημοδιδασκάλων, ἃ διετάραξαν τὴν ὁμαλήν τῶν σχολείων ἐργασίαν καὶ ἐγέννησαν ἐν ταῖς καρδίαις τῶν διδασκάλων τὴν ἀγανάκτησιν καὶ τὴν ἀπογοήτευσιν. Ἐπειδὴ δέ, ὡς μαυνομεν, ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῆς Παιδείας νέαι πάλιν παρασκευάζονται τῶν σχολείων διαρρυθμίσεις ὑπὸ τῶν αὐτῶν δυστυχῶς προσώπων, ἃ περιήγαγον τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν εἰς τὴν παρούσαν ἀθλιότητα, νομίζομεν ὅτι ὁ δημοδιδασκαλικὸς κόσμος σύμπας δὲν πρέπει νὰ μείνῃ ἀδιάφορος πρὸ τῶν ἀναμενομένων μεταβολῶν. Τὰ ζητήματα, περὶ ἃ ὀφείλουσι νὰ ἐνασχοληθῶσιν οἱ δημοδιδασκαλοὶ εἶναι τὰ ἑξῆς:

α') Ἄν εἶναι δυνατόν νὰ ζήσωσι μὲ ἡλαττωμένους μισθοὺς κατὰ 20 % μάλιστα οἱ πρωτοβάθμιοι.

β') Ἄν ἡ ἐπιβολὴ διδάκτρων εἰς τοὺς μαθητὰς πρὸς ὄφελος τῶν διδασκάλων καὶ ἡ εἰσπραξις αὐτῶν παρὰ τούτων εἶνε πανταχοῦ κατορθωτὴ καὶ ἂν τοῦτο δύναται νὰ ἀντισηκώσῃ τὴν ἐλάττωσιν τῆς μισθοδοσίας αὐτῶν.

γ') Ἄν εἰς τὸν διορισμὸν ἢ εἰς τὴν παῦσιν τῶν δημοδιδασκάλων πρέπει νὰ παραχωρηθῇ εἰς τοὺς δημάρχους μείζων ἐξουσία.

δ') Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ διοργανωθῇ ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις, ὥστε νὰ ἐξασφαλισθῶσιν οἱ καλοὶ διδάσκαλοι ἀπὸ τὴν αὐθαιρεσίαν τῶν προϊσταμένων ἀρχῶν, νὰ χειραφετηθῶσι δὲ ἀπὸ τὴν δουλικὴν κηδεμονίαν τῆς κεντρικῆς ἐξουσίας, ἣτις καὶ ἀμέσως καὶ ἐμμέσως ἐπιβάλλεται εἰς αὐτοὺς διὰ τοῦ κράτους αὐτῆς ὡς ἔχουσα τὸν κεραυνὸν τοῦ Διὸς σκανδαλωδῶς ἐπεμβαίνουσα εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν αὐτῶν συνείδησιν καὶ ἀναγκάζουσα αὐτοὺς νὰ προσαρμοζῶνται εἰς ἰδέας καὶ μεθόδους, ἃς αὐτοὶ ἀπεκρούουσιν ὡς ἐσφαλμένας καὶ βλαβεράς.

ε') Ὅποια πρέπει νὰ εἶναι τὰ ὄρια τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας, καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐσωτερικὴν τῶν σχολείων ἐργασίαν, ἣτοι τὸ σύστημα τὸ παιδαγωγικόν, τὴν ἐκλογὴν τῶν βιβλίων, τὰς μεθόδους τῆς διδασκαλίας, τὸ πρόγραμμα τῶν μαθημάτων.

Τὰ πέντε ταῦτα ζητήματα ὑποβάλλομεν εἰς τὴν μελέτην τῶν κκ. διδασκάλων, ἡ δὲ «Ἐκπαίδευσις ἀνοίγει τὰς στήλας αὐτῆς εἰς τοὺς συνδρομητὰς αὐτῆς καὶ εἰς πάντα διδάσκαλον, ὅστις ἔχει νὰ προτείνῃ τι καλὸν ὑπὲρ τῶν σχολείων καὶ τῶν δημοδιδασκάλων.

ΠΕΡΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ
ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ
ΕΝ Τῷ ΔΗΜΟΤΙΚῷ ΣΧΟΛΕΙῳ

Δ

Εἶδομεν ὅτι δύο ὁδοὺς ἠκολούθησαν κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς μητρικῆς γλώσσης ἄλλοι μὲν τὴν συνθετικὴν, ἄλλοι δὲ τὴν ἀναλυτικὴν. Ὑπῆρξαν δὲ καὶ πολλοί, οἵτινες συνεβούλευσαν ἐν τῷ δημοτικῷ σχολεῖω οὐδεμιᾶς γραμματικῆς διδασκαλίας νὰ γίνηται χρῆσις, ὡς βλαβερᾶς μάλιστα εἰς τὴν φυσικὴν ἀνάπτυξιν τῆς γλώσσης τῶν παιδῶν. Ἄλλ' ἡμεῖς ἀπεδείξαμεν ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ στερηθῆ τὸ δημοτικὸν σχολεῖον τῆς γραμματικῆς διδασκαλίας, ὅτι ἡ συνθετικὴ μέθοδος, ἡ ἀπὸ τῆς γραμματικῆς ὁρμωμένη, εἶναι πλημμελὴς καὶ ὅτι καὶ ἡ ἀναλυτικὴ ἢ ἀπὸ τῶν παραδειγμάτων πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ κανόνος τείνουσα εἶναι μονότονος καὶ ἀηδής. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ τὸ ἀναγνωστικὸν βιβλίον πρὸς γλωσσικοὺς σκοποὺς μεταχειριζομένη παρατρέπει τὸ ἐνδιαφέρον τῶν μαθητῶν, ὅπερ πρέπει κυρίως νὰ εἶναι πρὸς τὴν ἀντίληψιν τῶν γραφομένων συγκεντρωμένον. Ὑπολείπεται δὲ ἄλλη ὁδός, ἣτις φαίνεται ἡμῖν οὕσα ἀπηλλαγμένη πάντων τῶν ἐλαττωμάτων τῶν προηγουμένων μεθόδων. Τοιαύτη δὲ εἶναι πάλιν ἡ ἀναλυτικὴ, ἀλλ' ἐπὶ ὕλης συνεχούς, ἰδιαιτέρως πρὸς γλωσσικοὺς σκοποὺς ὑπαρχούσης. Οὕτω δὲ μένει τὸ ἀναγνωστικὸν τῶν παιδῶν βιβλίον ἀνεπηρέαστον ἐκ τῆς γραμματικῆς ἀναλύσεως πρὸς ὃν εἶναι προωρισμένον σκοπὸν, πρὸς ἠθικὴν καὶ διανοητικὴν αὐτῶν μόρφωσιν.

Ἡ γλωσσικὴ διδασκαλία ἀρχεται ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους τῆς εἰς τὸ σχολεῖον κατατάξεως τοῦ μαθητοῦ. Ἐνταῦθα δ' ἐν πολλοῖς συνδέεται μὲ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν προπαρασκευάζουσα καὶ συμπληροῦσα αὐτάς. Καὶ προπαρασκευάζει μὲν, διότι γυμνάζει τοὺς μαθητὰς πρὸ τῆς ἀναγνώσεως νὰ χωρίζωσι τὰς λέξεις, ὅσας ἀκούουσι, εἰς συλλαβὰς καὶ τὰς συλλαβὰς εἰς γράμματα, συμπληροῦ δέ, διότι προσθέτει πλείονα περὶ τῶν λέξεων, ἅς ἀνέγνωσαν οἱ μαθηταὶ π. χ. περὶ τῶν λέξεων «φῶς, ρίς κλπ.» ὅτι τὰ πολλὰ λέγονται φῶτα, ρίνες κλπ.» ὅτι γράφονται οὕτω καὶ οὐχὶ ἄλλως. Βεβαίως τὰ γλωσσικὰ ἐν τῇ τάξει ταύτῃ πρέπει μετὰ φειδωλίας μεγάλης νὰ παρέχονται. Νομίζομεν δὲ ὅτι δυνάμεθα νὰ περιορίσωμεν τὰς ἀπαιτήσεις εἰς τὰ ἐξῆς ἐν τῇ τάξει ταύτῃ. Οἱ παῖδες πρέπει νὰ γινώσκωσι κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος:

1. ἐνικὸν καὶ πληθυντικὸν τῶν ὀνομάτων ἐν τῇ ὀνομαστικῇ.
2. Ὄνόματα προσώπων, πραγμάτων καὶ τῆς ποιότητος αὐτῶν (οὐσιαστικὰ καὶ ἐπίθετα).
3. ἀντωνυμίας.
4. Ῥήματα ἐν τῇ ὀριστικῇ ἐγκλίσει κατὰ τὰ

τρία τοῦ χρόνου σημεῖα τῶρα, πρωτίτερα, ὕστερον.

5. Τὴν διάκρισιν τῶν φωνηέντων καὶ τῶν διφθόγγων εἰς μακρὰ καὶ βραχέα καὶ τῶν συμφώνων εἰς χειλέφωνα, ὀδοντόφωνα καὶ οὐρανισκόφωνα.

6. Τὴν διάκρισιν τῶν τόνων καὶ τῶν πνευμάτων ὡς καὶ τῆς ἀποστρόφου.

7. Νὰ ὀρθογραφῶσι περὶ τὰς 50 λέξεις. Πρὸ παντός δὲ πρέπει ἐν τῇ τάξει ταύτῃ νὰ μεταδώσωμεν εἰς τοὺς μαθητὰς ἐννοίας συγκεκριμένας καὶ τὰς καταλλήλους πρὸς ἔκφρασιν τῶν ἐννοιῶν αὐτῶν λέξεις. Βεβαίως οἱ μαθηταί, πρὶν ἔλθωσιν εἰς τὸ σχολεῖον, ὀμιλοῦσι ἐν τῇ οἰκογενεῖα τῶν ἐλευθέρως περὶ παντός συμβαινόντος. Ἄλλ' ἡ γλῶσσα τῆς οἰκογενεῖας πρέπει ἐν τῷ σχολεῖω νὰ πλουτισθῆ, ἐν πολλοῖς δὲ καὶ νὰ καθαρισθῆ. Γίνεται δὲ ἡ καθάρσις τῆς γλώσσης οὐχὶ διὰ τῆς ἀπομνημονεύσεως λέξεων καὶ φράσεων, οὐδὲ διὰ τῆς ἐξηναγκασμένης μιμῆσεως τῆς γλώσσης τοῦ διδασκάλου ἢ τοῦ βιβλίου. Ἡ καθάρσις πρέπει νὰ γίνηται ἐπὶ ὕλης, ἣτις τέρπει τὸν μαθητὴν καὶ δεσμεύει αὐτοῦ τὴν προσοχὴν καὶ ὠθεῖ αὐτὸν νὰ ἐκφράσῃ ὅτι γινώσκει ἢ αἰσθάνεται. Ἡ γλῶσσα λοιπὸν προάγεται διὰ τῆς ὀμιλίας, ἣτις προκύπτει ἐκ τῆς ἀνάγκης πρὸς ἀνακοίνωσιν σκέψεων ἄνευ ἰδιαιτέρου τινὸς σκοποῦ καὶ οἰονεῖ οἰκοθεν. Τοιαύτην δύναμιν ἀσκοῦσιν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν ἡ περιγραφικὴ διδασκαλία τῶν αἰσθητῶν (φυσικὴ ἱστορία, πατριδογραφία, πραγματογραφία) καὶ τὰ παραμύθια.

Δεύτερον ἔτος.

Ἐν τῇ τάξει ταύτῃ ἀναφαίνεται κεχωρισμένον τὸ μάθημα τῆς γλωσσικῆς διδασκαλίας καὶ ὡς τοιοῦτο ἐξακολουθεῖ καθ' ὅλας τὰς τάξεις τοῦ σχολείου. Ἡ μέθοδος τῆς διδασκαλίας εἶνε ἀναλυτικὴ. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ὕλη τῆς γλωσσικῆς ἀναλύσεως πρέπει νὰ εἶνε τερπνὴ καὶ τοιαύτη, ὥστε οἱ μαθηταὶ νὰ μὴ ἀηδιάζωσι, ὅσάκις καὶ ἂν γείνη τῆς ὕλης ἐπ' ἀνάληψιν, μεταχειρίζομεθα τὸ ἐξῆς ποίημα τοῦ Βηλαρά.

Τὸ ψάρι καὶ τὰ ψαρόπουλα

1.

Μὴ χωρίζεσθε, παιδιὰ μου,
ὅλα ἔρχεσθε κοντὰ μου
ς' τὸ ποτάμι μέσα τρέξετε
ὅσο θέλετε νὰ παίξετε.

2.

Ἵ τὰ ρηχὰ μὴ ξεγεληθεσθε
καὶ ἴς τῆς ἄκρας μὴ πλανηθεσθε,
εἶν' ἐχθροὶ καὶ φυλαχθῆτε
νὰ μὴ τύχη καὶ βλαφθῆτε!

3.

Ἐτσι τὰ ψαρόπουλά του
σῦρον ὄλ' ἀπὸ κοντὰ του

συνεβούλευε τὸ ψάρι
ποῦ ἦτο μέσα ἴς τὸ ποτάμι.
4.

Ἄλλ' αὐτὰ τρελλὰ ὀψάρια
ἀμετάπειστα κεφάλια
μὲ τὴν μάννα τους γελοῦσαν
τὴν ἐρμήνια δὲν ψηφοῦσαν.
5.

Ἦτο ὦρα ποῦ τὸ χιόνι
τῶν βουνῶν καὶ ὁ πάγος λιώνει,
τὸ ποτάμι ξεχειλίζει
καὶ τὸν τόπον κατακλύζει.
6.

Ὡ! φωνάζουν ὄλ' ἀντάμα
τὰ ψαράκια, ὦ τί θαῦμα!
σπίτια, δένδρα ὅλα ἕνα,
νὰ τα καταποντισμένα.
7.

Φόβος πλέον δὲν μᾶς μένει,
πέλαγος ἡ οἰκουμένη!
ἦλθεν, ἦλθεν ὁ καιρὸς μας,
εἶν' ὁ κόσμος ἰδικὸς μας.
8.

Τί λές, μάννα, εἶνε χρεῖα
νὰ ἴωμεν ἄλλην ὑποψίαν!
— Μάλιστα, παιδιὰ μου, τῶρα
νὰ φοβῆσθε εἶναι ὦρα.
9.

Τὸ νερὸ αὐτὸ διαβαίνει
κ' ἡ στεριά σὰν πρῶτα μένει.
Σταματάτε, ἀκροασθῆτε
νὰ μὴν τύχη καὶ χαθῆτε.
10.

Ὡχ καὶ σὺ ὅλο γκρινιάζεις,
ὅλο θέλεις νὰ μᾶς σκιάζεις.
Ἔχε ἴγεια, τῆς λέν, θὰ πάμε,
ἄλλα λόγια δὲν γρηκᾶμε.
11.

Τὸ ποτάμι τοὺς ἀφίνουν,
δίχως ἄλλο νὰ προσμείνουν
κι' ὅσο δύνανται τρεχᾶτα,
πρὸς τοὺς κάμπους κόπτουν στράτα.
12.

Τὰ μωρὰ δὲν συλλογιῶνται!
τὰ νερ' ἀρχινοῦν, τραβηνοῦνται,
κι' ἀπομένουν μέσ' ἴς τὴν ξέρη,
πέφτουν σὲ διαβάτου χέρι.

Καὶ αἱ δώδεκα αὐταὶ στροφαὶ τοῦ ποιήματος πρέπει νὰ ἐρμηνευθῶσι κατὰ τὸ πραγματικὸν αὐτῶν μέρος καὶ ἐπειτα νὰ δοθῶσι τοῖς μαθηταῖς πρὸς ἀπομνημόνευσιν. Καλλίτερον δὲ εἶναι νὰ ἀπομνημονεύσωσιν αὐτάς οἱ μαθηταὶ ἐν τῷ σχολεῖω κατὰ τὴν μέθόδον τοῦ ἀποστοματισμοῦ, ὅτε προσέχει καὶ ὁ διδάσκαλος εἰς τὴν ὀρθὴν τῶν στίχων ἀπαγγελίαν. Δὲν εἶ-

ναι δὲ ἀνάγκη νὰ τελειώσῃ τὸ πρᾶγμα οὔτε εἰς μίαν ὥραν οὔτε εἰς δύο. Ἄφ' ὅδε πάντες οἱ μαθηταὶ κατανόησιν τὸ ποίημα καὶ δύνανται αὐτὸ νὰ εἰπῶσιν ἀπὸ μνήμης, τότε ἐρχόμεθα εἰς τὴν γλωσσικὴν ἀνάγνωσιν ἐκάστης στροφῆς ὡς ἐξῆς.

Πρῶτον μάθημα γλωσσικῆς
διδασκαλίας.

1.

Μὴ χωρίζεσθε, παιδιὰ μου,
ὅλα ἔρχεσθε κοντὰ μου!
ς' τὸ ποτάμι μέσα τρέξετε
ὅσοι θέλετε νὰ παίξετε.

Διδάσκαλος. Περὶ τίνος μᾶς ὀμιλεῖ ἐδῶ;
Μαθητῆς. περὶ ἐνὸς ψαριοῦ.

Δ. Τί μᾶς λέγει περὶ τοῦ ψαριοῦ;

Μ. Τὰ λόγια, ποῦ λέγει εἰς τὰ ψαρόπουλα.

Δ. Ποῖα εἶναι αὐτὰ τὰ λόγια;

Μ. Μὴ χωρίζεσθε, παιδιὰ μου.

Δ. Δηλ. μὴ πηγαίνετε χωριστὰ ἀπὸ ἐμέ.

Πόσα ψαρόπουλα νὰ ἦσαν;

Μ. Πολλά.

Δ. Ὡς πόσα;

Μ. Δέκα, τριάντα, ἑκατόν, χίλια.

Δ. Μάλιστα, ἦσαν πολλὰ καὶ τοὺς λέγει μὴ χωρίζεσθε, παιδιὰ μου! Θέλει ἡ μάννα νὰ χωρίζονται τὰ παιδιὰ της ἀπὸ αὐτῆς;

Μ. Ὁχι.

Δ. Καὶ διὰ τοῦτο πῶς λέγει εἰς αὐτά;

Μ. Μὴ χωρίζεσθε, παιδιὰ μου.

Δ. Ἐὰν ὁμως ἤθελε αὐτὰ νὰ χωρίζονται, πῶς θὰ ἔλεγε;

Μ. Χωρίζεσθε, παιδιὰ μου.

Δ. Λοιπὸν, ὅταν καὶ ἡμεῖς δὲν θέλωμεν νὰ χωρίζονται, θὰ εἰπῶμεν, μὴ χωρίζεσθε! ὅταν ὁμως θέλωμεν νὰ χωρίζονται, τότε θὰ εἰπῶμεν χωρίζεσθε. Ἐπίσης λέγομεν μὴ ἐργάζεσθε, ἐργάζεσθε, μὴ ἔρχεσθε, ἔρχεσθε, μὴ δέρνεσθε, δέρνεσθε, μὴ ἐντρέπεσθε, ἐντρέπεσθε, μὴ κάθεσθε, κάθεσθε.

Ἐδῶ τὸ ψάρι, ἡ μάννα, προστάζει τὰ παιδιὰ της, τὰ ὅποια ἦσαν πολλὰ, νὰ μὴ χωρίζονται καὶ λέγει μὴ χωρίζεσθε. Πῶς ὁμως θὰ ἔλεγε ἂν ἦτο μόνον ἓν;

Μ. Μὴ χωρίζου.

Δ. Ἐὰν ἔλεγε εἰς τὸ ἓνα αὐτὸ νὰ μὴ κάθηται, πῶς θὰ ἔλεγε;

Μ. Μὴ κάθου.

Δ. Εἶπατέ μοι καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

Μ. Μὴ ἐργάζου, μὴ ἐντρέπου, μὴ κτενίζου, μὴ λερώνεσθε, μὴ σκεπάζεσθε, μὴ ζώνεσθε, μὴ κόπτεσθε, μὴ σφάζεσθε.

Δ. Εἶπατε αὐτὰ καὶ χωρὶς μῆ.

Μ. Σὺ ἐργάζου, σεῖς ἐργάζεσθε, σὺ ἐντρέπου, σεῖς ἐντρέπεσθε! σὺ λερώνου, σεῖς λερώνεσθε κλπ.

Δ. Τρέξατε ποια ;
 Μ. Τὰ ψάρια.
 Δ. Τί άλλο συμβουλεύει τὸ ψάρι τὰ ψαρό-
 πουλά του ;
 Μ. Ὅλα ἔρχεσθε κοντά μου.
 Δ. Περί τίνος γίνεται πάλιν ἐδῶ λόγος ;
 Μ. Περί τῶν μικρῶν ὀψαρίων.
 Τί λέγει περί αὐτῶν ;
 Μ. Ὅλα ἔρχεσθε κοντά μου.
 Δ. Ποια νὰ ἔρχονται κοντά της ;
 Μ. Τὰ ψαρόπουλα ὅλα.
 Δ. Ἡ μάγνα πῶς λέγει αὐτό ;
 Μ. Ὅλα ἔρχεσθε κοντά μου.
 Δ. Θέλει νὰ ἔρχονται κοντά της ;
 Μ. Μάλιστα καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἔθεσε τὸ μή.
 Δ. Ἐάν ὅμως ἔλεγε πρὸς ἓν μόνον ψαρόπουλο,
 πῶς θὰ ἔλεγε ;
 Μ. Ἐρχου.
 Δ. Ἐρχεσθε ποια ;
 Μ. Σεῖς τὰ ψαρόπουλα.
 Δ. Πόσα ;
 Μ. Ὅλα.
 Δ. Δηλαδή ;
 Μ. Νὰ μὴ λείπη κανέν.
 Δ. Ποῦ νὰ ἔρχονται ;
 Μ. Κοντά μου.

Δ. Δηλαδή πλησίον ἐμοῦ τῆς μάγνας σας. Ὅταν ἐρωτῶ ποῦ, θέλω νὰ μάθω τὸν τόπον π. χ. ποῦ πηγαίνεις ; Εἰς τὸ σχολεῖον, εἰς τὴν ἐκκλησίαν, εἰς τὴν ἀγοράν. Ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι ; Ἀπὸ τὸ σχολεῖον, ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ἀπὸ τὴν οἰκίαν μου.
 Καὶ τί ἄλλο λέγει τὸ ψάρι ;
 Μ. Ὅτι τὸ ποτάμι μέσα τρέξατε ὅσο θέλετε.
 Δ. Ποια τρέξατε ;
 Μ. Σεῖς τὰ ψαρόπουλα, τὰ παιδιὰ μου.
 Δ. Ἐάν ἦτο ἐν ψαράκι, πῶς θὰ τοῦ ἔλεγεν ἡ μάγνα του ;
 Μ. Σὺ τρέξε.

Δ. Οἱ πεπαιδευμένοι λέγουν καὶ τρέξον, καὶ ἡμεῖς νὰ λέγωμεν ἔτσι. Ἐάν εἶναι πολλὰ ὅμως, λέγομεν τρέξατε. Ἐπ' ἴσης λέγομεν σὺ γράψον, σεῖς γράψατε, σὺ κτύπησον, σεῖς κτυπήσατε, σὺ λύσον, σεῖς λύσατε.

Σεῖς τὰ ψαράκια παίζατε ποῦ ;
 Μ. Ὡς τὸ ποτάμι μέσα.
 Δ. Ὅταν ἐρωτῶ μὲ τὸ ποῦ θέλω νὰ μάθω τὸν τόπον.
 Ἐδῶ ποῖος εἶναι ὁ τόπος ;
 Μ. Τὸ ποτάμι μέσα.
 Δ. Πόσον καιρὸν παίζατε μέσα εἰς τὸ ποτάμι ;
 Μ. Ὅσο θέλετε.
 Δ. Ὅστε ἡ μάγνα δὲν ἀπαγορεύει εἰς τὰ ψαράκια νὰ τρέχουν μέσα εἰς τὸ ποτάμι ὅσον θέλουν καιρὸν. Καὶ τί ἄλλο τοὺς λέγεις ;
 Μ. Καὶ παίζατε.

Δ. Ποια παίζατε ;
 Μ. Σεῖς τὰ ψαράκια μου.
 Δ. Ἐάν ἦτο ἐν πῶς θὰ ἔλεγε.
 Μ. Σὺ παίζον ἢ παίζε.
 Δ. Ὅταν ὅμως εἶναι πολλὰ, πῶς λέγει ;
 Μ. Σεῖς παίζατε.

Συστηματοποιήσεις

Χωρίζομαι, σὺ χωρίζου, σεῖς χωρίζεσθε.
 Ἐργάζομαι, σὺ ἐργάζου, σεῖς ἐργάζεσθε.
 Κρημνίζομαι, σὺ κρημνίζου, σεῖς κρημνίζεσθε.
 Ἐντρέπομαι, σὺ μὴ ἐντρέπου, σεῖς μὴ ἐντρέπεσθε.
 Κάθημαι, σὺ μὴ κάθου, σεῖς μὴ κάθεσθε.
 Παίζω, σὺ παίζε, σεῖς παίζετε.
 Τρέχω, σὺ τρέχε, σεῖς τρέχετε.
 Τρέξω, σὺ τρέξον, σεῖς τρέξατε.
 Γράφω, σὺ γράφε, σεῖς γράφετε.
 Γράψω, σὺ γράψον, σεῖς γράψατε.
 Λύω, σὺ λύε, σεῖς λύετε.
 Λύσω, σὺ λύσον, σεῖς λύσατε.

Προβλήματα. Γράψατε κατ' οἶκον εἰς τὸ τετραδῖον σας κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ σεῖς τὸ σηκάνομαι, πορεύομαι, θερμαίνομαι, τρελλαίνομαι ὡς καὶ τὸ πτύω, μεθύω, ἀλείφω, τρίβω καὶ φέρετε αὔριον νὰ τὰ παρατηρήσω.

Δεύτερον μάθημα γλωσσικῆς διδασκαλίας.

2.

Ὅτι τὰ ρηγὰ μὴ ξεγεληέσθε καὶ ὅτι τῆς ἀκραις μὴ πλανηέσθε. Εἶν' ἐχθροὶ καὶ φυλαχθῆτε, νὰ μὴ τύχη καὶ βλαφθῆτε.

Ποῖος ὁμιλεῖ ἐδῶ πάλιν ; — Τὸ ψάρι. — Πρὸς ποῖον ὁμιλεῖ ; — Πρὸς τὰ ψαρόπουλα του. — Τί λέγει πρὸς αὐτά ; Μὴ ξεγεληέσθε. — Δηλ. μὴ παρασυρθῆτε, μὴ χωρὶς νὰ τὸ καταλάβητε φθάσητε εἰς τὰ ῥηγὰ, ὅπου εὐκόλα οἱ ἄνθρωποι ἠμποροῦν νὰ ἔμβουν καὶ νὰ σὰς πιάσουν. Ἀντὶ μὴ ξεγεληέσθε, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν μὴ δελεάζεσθε. Ποῦ νὰ μὴ ξεγεληέσθε ; — Ὅτι τὰ ῥηγὰ. — Δηλαδή εἰς τὰ ἀβαθῆ μέρη, εἰς τὰ τευάγη. Καὶ τί ἄλλο συμβουλεύει ; — Καὶ ὅτι τῆς ἀκραις μὴ πλανηέσθε. — Σεῖς τὰ παιδιὰ μου. — Ἀντὶ νὰ λέγωμεν μὴ πλανηέσθε δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν καλλίτερον μὴ πλανᾶσθε. Ὅσαύτως λέγομεν μὴ κοιμᾶσθε, μὴ τιμᾶσθε, μὴ ἐρωτᾶσθε. Ἐάν δὲ ἔλεγε πρὸς ἓν μόνον ψαρόπουλον, θὰ ἔλεγε μὴ πλανᾶσαι. Ὅσαύτως λέγομεν σὺ μὴ κοιμᾶσαι ἢ μὴ κοιμῶ, μὴ τιμᾶσαι ἢ μὴ τιμῶ, μὴ ἐρωτᾶσαι ἢ μὴ ἐρωτῶ ἢ καὶ ἄνευ τοῦ μὴ σὺ νὰ κοιμᾶσαι ἢ κοιμῶ, σὺ νὰ τιμᾶσαι ἢ τιμῶ, σὺ νὰ ἐρωτᾶσαι ἢ ἐρωτῶ.

Τί ἄλλο λέγει τὸ ψάρι εἰς τὰ ψαρόπουλα ; — Εἶναι ἐχθροί. — Δηλ. ἄνθρωποι ποῦ θέλουν τὸ

κακόν σας, θέλουν νὰ σὰς πιάσουν καὶ νὰ σὰς φάγουν. Ἐάν ἦτο εἰς μόνος, θὰ ἔλεγεν εἶναι ἐχθρός. Ἐπειδὴ ὅμως εἶναι πολλοί, λέγει ἐχθροί. Ἐάν ἦτο γυνή, θὰ ἔλεγε εἶναι μία ἐχθρὰ γυνή, ἢ ἂν ἦσαν πολλαί, θὰ ἔλεγεν εἶναι πολλαὶ ἐχθραὶ γυναῖκες. Καὶ τί ἄλλο συμβουλεύει ; νὰ φυλαχθῆτε. — Ποῖοι ; — Σεῖς τὰ ψαρόπουλα. — Ἐάν ἦτο ἐν θὰ ἔλεγε : — φυλάξου. — Ἡ καλλίτερον φυλάχθητι, λοιπὸν σὺ φυλάξου, σεῖς φυλαχθῆτε ἢ καλλίτερον σὺ φυλάχθητι, σεῖς φυλάχθητε. Ὅσαύτως λέγομεν σὺ ἐργάσθητι, σεῖς ἐργάσθητε, σὺ κρημνίσθητι, σεῖς κρημνίσθητε. — Καὶ τί ἄλλο συμβουλεύει ; Νὰ μὴ τύχη καὶ βλαφθῆτε. — Σεῖς τὰ ψαρόπουλα. — Ἐάν ἦτο ἐν πῶς θὰ ἔλεγε ; — Νὰ μὴ τύχη καὶ βλαφθῆς.

Συστηματοποιήσεις.

Φυλάτομαι, σὺ φυλάχθητι, σεῖς φυλάχθητε.
 Ἐργάζομαι, σὺ ἐργάσθητι, σεῖς ἐργάσθητε.
 Κρημνίζομαι, σὺ κρημνίσθητι, σεῖς κρημνίσθητε.
 Πλανῶμαι, σὺ πλανῶ, σεῖς πλανᾶσθε.
 Κοιμῶμαι, σὺ κοιμῶ, σεῖς κοιμᾶσθε.

Προβλήματα.

Γράψατε καὶ τοὺς δύο τύπους τῆς προστακτικῆς ἐγκλίσεως εἰς τὸν ἐνικὸν καὶ πληθυντικὸν τῶν ῥημάτων πορεύομαι, κτενίζομαι, πλύνομαι, λούομαι.

ANAMNHSEIS

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1879 ΕΚ ΤΟΥ ΕΝ ΤΩ ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΩ ΑΘΗΝΩΝ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΜΟΥ ΒΙΟΥ

Ἐάν ὅλα τὰ πράγματα ἐν τῷ κόσμῳ προώδευσαν καὶ προοδεύουν, τὰ σχολεῖα τῆς μέσης Ἐκπαιδευσεως ἑλληνικὰ τε καὶ γυμνάσια καὶ κατὰ τὴν μέθοδον τῆς διδασκαλίας τῶν διαφόρων μαθημάτων καὶ μάλιστα κατὰ τὸν σχολικὸν βίον καὶ τὴν χρῆσιν τῶν τιμωριῶν εὐρίσκονται ἐν πλήρει μεσαιῶνι. Διὰ τὰ σχολεῖα ταῦτα δὲν ἐγεννήθη οὔτε Κομνένιος, οὔτε Ρουσσώ, οὔτε Πεσταλότζης, οὔτε Ἐρβάρτος, οὔτε Σπένσερ ! Νομίζεις ὅτι τὰ σχολεῖα ταῦτα ἐπλάσθησαν νὰ ἐμβάλωσιν ἀποστρεφὴν πρὸς τὰ γράμματα, νὰ σκληρύνωσιν τὴν καρδίαν τῶν μαθητῶν καὶ ἀποβαρβαρώσωσιν αὐτοὺς κατὰ τὰ ἦθη. Ἡ τεχνολογία καὶ ἡ ῥάβδος ἡ ἀδυσώπητος εἶναι οἱ δύο στῦλοι τοῦ εκπαιδευτικοῦ συστήματος τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων, οἵτινες ἀθροῖοι σπύδουσι ν' ἀπολαύσωσι τούτου ἀγνοοῦντες τὸν ὄλεθρον, ὃς ἀναμένει ἐκ τοιοῦτου συστήματος τὸν Ἑλληνικὸν λαόν. Τοσοῦτον δὲ πεπωρωμένοι δεικνύονται καὶ ἀνώτεροι καὶ κατώτεροι, καὶ ἄρχοντες καὶ ἀρχόμενοι ὡς πρὸς τοῦτο, ὥστε οὐδαμῶς αὐτοὺς συγκινεῖ ἢ καταστάσεις αὐτῆς οὐδὲ ὑποφώσκει που ἐλπίς μεταβολῆς τῶν πραγμάτων, ἃ μάλιστα κατὰ τοὺς τελευταίους

χρόνους χειροτερεύουν. Ἐν τοιοῦτοις σχολείοις εἶχον λάβῃ τὴν προπαιδευσίν μου, ὅτε ἐν ἔτει 1878 συνεστήθη τὸ Διδασκαλεῖον, καὶ τὸ πρότυπον σχολεῖον, ὃν διευθύνται εἶχον διορισθῆ ὁ κ. Χρήστος Παπαδόπουλος καὶ ὁ κ. Π. Π. Οἰκονόμου. Πεφοβισμένοι καὶ δύσθυμοι εἶχον καταταχθῆ εἰς τὸ Διδασκαλεῖον ἀποστρεφόμενοι τὰ μαθήματα καὶ τὸ ἀνικαρόν τοῦ μαθητικοῦ βίου, ὃν ἐγίνωσκον ἐκ τοῦ γυμνασίου. Ἄλλ' ὅποια μεταβολὴ μοι ἐνεφανίσθη εὐθύς ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας ! Ἐν τῷ Διδασκαλεῖῳ οἱ μαθηταὶ δὲν ἦσαν αἰχμάλωτοι τῆς Ἀφρικῆς οὐδὲ μισητὰ εἰς τοὺς διδασκάλους τῶν πρόσωπα, ἀλλὰ τέκνα τῶν, ἀδελφοὶ τῶν, οὓς προσεπάθουν διὰ τῶν συμβουλῶν τῶν πατρικῶν νὰ μεταπλάσωσι καὶ ἐξευγενίσωσι. Ἄλλ' ἐκεῖνο, τὸ ὅποῖον πρέπει ἰδίᾳ νὰ ἐξάρω, ἦτο ἡ διδασκαλία αὐτῶν ἢ τοιαύτη, ὥστε εὐθύς ἄνευ στενοχωρίας νὰ κατανοῶμεν αὐτὴν, νὰ ἀγαπῶμεν αὐτὴν, νὰ ἐνθουσιῶμεν δι' αὐτὴν ! Οἱ καθηγηταὶ τῆς ἐποχῆς αὐτῆς, οὓς ἀναφέρω, διότι οὐδεὶς αὐτῶν σήμερον ἔχει θέσιν δημοσίαν, ὅπερ δὲν πρέπει νὰ παρίδῃ ὁ ἀναγνώστης, ἦσαν οἱ κ. κ. Π. Π. Οἰκονόμος, Σπυρίδων Μωραΐτης, Θεμιστοκλῆς Μιχαλόπουλος, Ἰγνάτιος Μοσχάκης. Πάντες ἦσαν ἐνθουσιῶδεις τοῦ ἔργου τῶν ζηλωταὶ καὶ πάντες ἐδίδασκον μετ' αὐταπαρνησίας μοναδικῆς ἴσως εἰς τὰ χρονικὰ τῶν σχολείων μας. Καὶ ὅποια διδασκαλία ! Ἡδὴ ἐνοήσαμεν ὅτι τὰ γράμματα τὰ ἀνικαρά ἐν τοῖς γυμνασίοις, ἐν τῷ Διδασκαλεῖῳ ἦσκον εἰς τὰς ψυχὰς ἡμῶν γοητεῖαν καὶ πάντα ἐμανθάνομεν χαίροντες. Νέος δὲ κόσμος ἐνεφανίσθη ἡμῖν διὰ τοῦ κ. Θ. Μιχαλοπούλου ὁ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ! Εἰς ὅλως ἰδιαιτέραν ἔρευναν τοῦ ψυχικοῦ καὶ ἠθικοῦ βίου ἐκάλεσαν ἡμᾶς ὁ σεβαστὸς διευθυντῆς τοῦ Διδασκαλεῖου κ. Παπαδόπουλος ! Ὅποιαν δὲ ἀνοικοδομὴν παρεσκευάζεν ἐκάστοτε εἰς τὰς ψυχὰς ἡμῶν ἢ μελίρρυτος τοῦ κ. Μοσχάκη θρησκευτικὴ διδασκαλία, καὶ πόσον καθίστα ἀγαπητὴν τὴν γλῶσσαν τὴν Ἑλληνικὴν καὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ ἔθνους ἡμῶν ἢ πεφωτισμένη καὶ ἐμβριθῆς τοῦ κ. Σπ. Μωραΐτου διδασκαλία ! Τί δὲ νὰ εἴπω περὶ τῆς παιδαγωγικῆς διδασκαλίας τοῦ ἐν τοῖς μάλιστα πεφιλημένου καὶ τότε καὶ νῦν διδασκάλου μας κ. Π. Π. Οἰκονόμου ; Τὴν ἀγάπην πρὸς τὸ διδασκαλικὸν ἔργον ὀφείλω ἀποκλειστικῶς πρὸς αὐτὸν καὶ οὐδὲν δύναται νὰ μοῦ μαράνη τὸν ζῆλον. Ἀγαπῶ τοὺς μαθητάς μου ὡς τέκνα μου καὶ ἀναλογιζόμενος ὅτι οὗτοι θὰ ἀποτελέσωσι τοὺς πολίτας τῆς πατρίδος μου ἐργάζομαι νὰ ἐμφυτεύσω εἰς αὐτοὺς τὰς ἀρετάς, δι' ὧν σφύζονται τὰ ἔθνη, νὰ ἐξαλείψω δὲ τὰς κακίας, δι' ὧν ἀπόλλυνται. Καὶ ἅπανα μὲν ἡ διδασκαλία τοῦ κ. Οἰκονόμου ἦτο ζυγογονοῦσα, φωτίζουσα ἅμα καὶ θερμαίνουσα, ἀλλ' αἰ συνεδρίαί αἰ δις τῆς ἐβδομάδος γυνόμενα κατὰ τρίτην ἐσπέρας καὶ σάββατον εἶχον τι μέγα καὶ διδακτικὸν καὶ παιδαγωγικόν. Ἡ δὲ φήμη τῶν συνεδριῶν τούτων τῶν παιδαγωγικῶν εἶχε διαδοθῆ καὶ ἐν τῇ πόλει καὶ πολλοὶ προσήρχοντο κα

παρέμενον ἐν αὐταῖς λόγοι ἀνδρες, κατ' ἐξοχὴν δὲ ὁ τότε τμηματάρχης κ. Δ. Πετρίδης, ὅστις μάλιστα καὶ μετεῖχε αὐτῶν λέγων γνώμας καὶ συζητῶν μετὰ τῶν μαθητῶν. Ὅλος δὲ ὁ βίος αὐτὸς ἦτο τοιοῦτος, ὥστε διηγήθη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἡ ἀγάπη πρὸς τὸ διδασκαλικὸν ἔργον, ἡ πεποίθησις εἰς ἡμᾶς αὐτούς, καὶ ἡ συνείδησις ὅτι καὶ ἡμεῖς εἴμεθα τῆς κοινωνίας μέλη ἀγαπητά. Αἱ συνεδρίαὶ αὐταὶ ἦσαν ἀληθεῖς τοῦ Διδασκαλείου πανηγύρεις καὶ ἐξ αὐτῶν ἐμάθομεν τὴν παιδαγωγικὴν σύμπασαν νὰ ἐννοῶμεν κατὰ βάθος ἐν τῇ ἐφαρμογῇ αὐτῆς. Ἀλλὰ τὸ σπουδαιότατον νομίζω κέρδος ἐξ αὐτῶν ἦτο ὅτι ἐμάθομεν ἐν αὐταῖς πῶς νὰ μανθάνωμεν καὶ τελειοποιώμεθα καὶ ὅτι ἐν τῷ δημοτικῷ σχολεῖν οὐδὲν πρέπει νὰ θεωρῆται εὐτελὲς καὶ ὅτι τὰ πάντα, καὶ λόγους καὶ πράξεις, πρέπει νὰ ἄγῃ εἰς τὸν ἀληθῆ αὐτῶν προορισμὸν ἢ θεωρία.

Λυποῦμαι δὲ ἐξ ὅλης ψυχῆς μανθάνων ὅτι ἐν τοῖς νῦν Διδασκαλείοις, τούλάχιστον ἐν τῷ Διδασκαλεῖῳ Ἀθηνῶν, δὲν γίνονται πλέον αἱ συνεδρίαί. Ἰνα δὲ λάβῃ ὁ ἀναγνώστης μίαν ἰδέαν τῶν γινόμενων ἐν ταῖς συνεδρίαῖς ταύταις ἐκθέτομεν περὶ μιᾶς τῶν συνεδριάσεων τούτων τὰ γινόμενα ἐν πάσῃ δυνατῇ συντομίᾳ· διότι αὐταὶ διήρκουν 3 καὶ 4 ὥρας ἀπὸ τῆς 5 ὥρας μ. μ. μέχρι τῆς 8 ἢ καὶ 9 μ. μ. καὶ τόσος πλοῦτος γνωμῶν ἐξεφέρετο ἐκεῖ, ὥστε εἶναι ἀδύνατον ἐν ὀλίγῳ χώρῳ νὰ περιλάβῃ τις τόσον πολλά. Τὰ γινόμενα ἐν ἐκάστῃ συνεδρίᾳ καταγράφοντο ἐν ἰδίῳ βιβλίῳ καλουμένῳ *Πρακτικὰ* κατὰ σειρὰν παρ' ἐκάστου τῶν μαθητῶν τῆς γ' τάξεως τοῦ Διδασκαλείου, οἵτινες οὕτως ἤσκούντο καὶ εἰς τὴν ἐκθεσὶν τῶν ἰδεῶν των. Ἦρχιζε δὲ ἡ συνεδρία μὲ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν. Κατόπιν ἐξητάζετο ἡ κατάστασις τοῦ προτύπου δημοτικῷ σχολεῖν καὶ ἕκαστος των τακτικῶν δημοδιδασκάλων τοῦ προτύπου σχολεῖν ὄφειλε νὰ εἶναι παρεσκευασμένος νὰ δώσῃ λόγον κατὰ τὰς ἐξῆς κατηγορίας.

- α') καθαριότης τῆς τάξεως καὶ τῶν μαθητῶν.
- β') ἐπιμέλεια αὐτῶν καὶ ἀπουσίαι.
- γ') διαγωγή αὐτῶν ἐν τῷ σχολεῖν καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ.
- δ') ἡ παρὰ τῶν δοκίμων ἐν αὐτῷ διδασκαλία.
- ε') μέσα πρὸς διόρθωσιν παρατηρηθεισῶν ἐλλείψεων.

Ἐκ τῆς ἐρεύνης τῆς καταστάσεως ἐκάστης τάξεως ἀνεφαίνοντο αἱ ἐλλείψεις τοῦ σχολεῖν καὶ συνεζητοῦντο τὰ μέσα τῆς διορθώσεως αὐτῶν. Οὕτω π. χ. ὡς πρὸς τὰς ἀπουσίας, ἐὰν αὐταὶ προήρχοντο ἐξ ἐλλείψεως παντὸς ἐνδιαφέροντος τῶν μαθητῶν πρὸς τὰ μαθήματα, ἐλαμβάνετο ἡ ἀπόφασις διὰ τῆς μείζονος προσοχῆς περὶ τὴν διδασκαλίαν ἐκ μέρους τῶν διδασκάλων καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸν μαθητὴν αὐτὸν τὸν ἀπουσιάσαντα, διὰ τῆς μείζονος πρὸς αὐτὸν ἀγάπης τοῦ διδασκάλου, νὰ διεγερθῇ ἡ ἀγάπη τοῦ μαθητοῦ πρὸς τὸ μάθημα καὶ οὕτω νὰ

ἐκλίπῃ ὁ λόγος τῆς ἀπουσίας. Ἡ μαστίγῳσις πρὸς διεγερσιν τῆς φιλομαθείας ἐχαρακτηρίζετο ὡς μωρία τοῦ διδασκάλου. Ἐὰν δὲ αἱ ἀπουσίαι προήρχοντο ἐκ κωλυμάτων τῆς οἰκογενείας, ἀπεφασίζετο ὁ τακτικὸς διδάσκαλος τοῦ σχολεῖν νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν οἰκογένειαν καὶ μὲ εὐγενῆ τρόπον νὰ ὑποδείξῃ εἰς τοὺς γονεῖς τὴν βλάβην, ἣν αἱ γενόμεναι ἀπουσίαι ἐπέφερον εἰς τὴν πρόοδον τοῦ μαθητοῦ. Καὶ οὕτω κατωρθώθη διὰ τῶν μέτρων τούτων νὰ ἐλαττωθῶσιν εἰς ἀσήμαντον ποσὸν ἢ καὶ νὰ ἐκλίπωσιν αἱ ἀπουσίαι τῶν μαθητῶν.

Μετὰ τὴν λεπτομερῆ καὶ ἐμβριθῆ τῶν ἐλλείψεων τοῦ σχολεῖν ἐξέτασιν καὶ τῶν μέσων τῆς διορθώσεως αὐτῶν ἐπήρχετο κατόπιν ἡ ἐρευνα τῆς μεθοδικῆς τῶν μαθημάτων διδασκαλίας. Τὰ μαθήματα τοῦ προτύπου δημοτικῷ σχολεῖν ἐδιδάσκοντο ἄλλα μὲν παρὰ τῶν τακτικῶν διδασκάλων τοῦ σχολεῖν, ἄλλα δὲ ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῆς ἀνωτάτης τάξεως τοῦ Διδασκαλείου χάριν ἀσκήσεως ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν καὶ ὁδηγίαν τῶν τακτικῶν διδασκάλων καὶ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ προτύπου κ. Π. Π. Οἰκονόμου. Τὰς παρατηρουμένας ἐλλείψεις ἢ ἀρετὰς πάσης διδασκαλίας τῶν δοκίμων ἐσημείωνε πάσας καὶ ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ ὁ κ. διευθυντῆς, ὅστις ἐπιμελέστατα παρευρίσκετο εἰς τὰς διδασκαλίας αὐτῶν καὶ ἐν τῇ συνεδρίᾳ εἰς ἐπήκοον πάντων ἀνέφερε αὐτὰς καὶ ὑπεδείκνυε τὸ ὀρθόν. Οἱ μαθηταὶ καὶ διδάσκαλοι μετεῖχον πάντες τῆς συζητήσεως καὶ ἕκαστος ἐξέφερε μετὰ λόγου τὴν γνώμην του. Ὁ ἐπικρινόμενος ἐτήρει ἀκριβῆ σημείωσιν τοῦ ἐλέγχου καὶ ἀπεκρίνετο ὑπερασπιζὼν ἑαυτὸν, ἐὰν ἐνόμιζεν ὅτι ἠδικεῖτο. Μετὰ θερμὴν δὲ συζήτησιν ἐπὶ ὠρισμένου θέματος, καθ' ἣν γινώμην διάφοροι ἐξεφέροντο, ἐπέθετε τέλος εἰς τὴν συζήτησιν ὁ διευθυντῆς τοῦ προτύπου, ὅστις ἐξέφερε τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ἐπὶ τῆς διαφορᾶς τῶν γνωμῶν καὶ ἀπεδείκνυε διὰ λόγων ἐπισημονικῶν τίς γνώμη ἦτο ὀρθὴ καὶ τίς πλημμελής.

Ὡσαύτως σπουδαία ἦτο καὶ ἡ συνεδρία τῆς Τρίτης, ἣτις σκοπὸν εἶχε νὰ δώσῃ εἰς τοὺς δοκιμαστικῶς διδάσκοντας ἐν τῷ δημοτικῷ σχολεῖν μαθητὰς τῆς γ' τάξεως τοῦ Διδασκαλείου ὁδηγίαν περὶ μεθοδικῆς διδασκαλίας. Ἐνθυμοῦμαι ὅτι μίαν ἡμέραν ἐπρόκειτο νὰ διδάξῃ ἐν τῇ α' τάξει τοῦ Διδασκαλείου ὁ ἐκ Κεφαλληνίας μαθητῆς Ἰω. Βουτσινᾶς, ἐν ἑλληνικὸν παραμῦθιον περὶ τῆς ὠραίας βασιλοπούλας, ἣτις ἔλαθεν ἄνδρα ἕνα ἐνάρετον πτωχόν. Ὁ διευθυντῆς, ἀφοῦ ἐξῆρε τὰς ἠθικὰς καὶ διδακτικὰς σχέσεις τοῦ παραμυθίου, ὠμίλησεν ἔπειτα περὶ μεθοδικῆς διδασκαλίας τὰ ἐξῆς. Ἡ μέθοδος, εἶπεν, εἶναι ἐργασία ψυχικῆ, ἣτις ὑπόκειται εἰς φυσικοὺς νόμους, καθ' οὓς καὶ μόνον ὁ μανθάνων δύναται νὰ προσοικειωθῇ ὅ,τι δὲν ἐγίνωσκεν. Ἐκ τῆς γνώσεως δὲ τῶν νόμων τούτων καὶ τῆς τηρήσεως αὐτῶν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἐξαρτᾶται ἡ ὀρθὴ παιδείσις τοῦ ἀνθρώπου. Εἶναι δὲ πεπαιδευμένος ἀνθρώπος ὁ ἔχων γενικὰς ἰδέας ἀληθεῖς, καθ' ἃς κανονίζει τὴν

βούλησιν του καὶ τὰς πράξεις του. Ἀλλ' ἵνα φθάσῃ τις εἰς τὰς γενικὰς ταύτας ἰδέας, ἡ φυσικὴ καὶ ἀσφαλὴς καὶ παιδεύουσα ὁδὸς εἶναι νὰ γνωρίσῃ πρότερον τὰ συγκεκριμένα πράγματα, ἀφ' ὧν δι' ἀφαιρέσεως προέκυψαν αἱ γενικαὶ ἰδέαι. Ἐντεῦθεν φαίνεται ὅτι ὁ διδάσκων δύο τινὰ ἔχει νὰ ἐκτελέσῃ, πρῶτον μὲν νὰ μεταδώσῃ εἰς τοὺς μαθητὰς γνώσεις συγκεκριμένας εἴτε τῆς φυσικῆς ἰστορίας, εἴτε τῆς γλώσσης, εἴτε τῶν τοπικῶν σχέσεων, καὶ ἔπειτα τῶν γνώσεων τούτων τῶν συγκεκριμένων νὰ γίνῃ ἐπεξεργασία, ὅπως ἀποκτηθῶσι γενικαὶ ἔννοιαι. Μόνον, εἶπε, τοιαύτη ὁδὸς ἐν τῇ διδασκαλίᾳ δύναται νὰ μορφώσῃ ἀνθρώπους μὲ κρίσιν καὶ μὲ θέλησιν ἠθικὴν, ἐν ᾧ ἡ ἄλλη, καθ' ἣν ἀποτετελεσμένοι παρέχονται αἱ γενικαὶ ἰδέαι, γεννωσι ψευδοπαιδείαν, ἀλαζονίαν, ὑπερτίμησιν ἑαυτοῦ καὶ περιφρόνησιν τῶν ἄλλων, ἀνικανότητα πρὸς περαιτέρω αὐτοπαίδευσιν καὶ τὰ ἄλλα, ὅσα δυστυχῶς καθ' ἡμέραν βλέπομεν ἐν τῷ βίῳ ἡμῶν. Ὁ χρυσοῦς κανὼν τῆς παιδαγωγικῆς εἶναι ὁ μαθητῆς νὰ κατασκευάσῃ μόνος τὸν πνευματικὸν του κόσμον. Αἱ γνώσεις εἶναι ζωῆσαι, ὅσαι κτῶνται δι' αὐτεργείας, νεκραὶ δὲ ὅσαι εἰσβάλλονται εἰς τὸν μαθητὴν. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τούτον τὰ πρῶτα μαθήματα τῶν παιδῶν ἐν τῷ δημοτικῷ σχολεῖν πρέπει νὰ εἶναι συγκεκριμένα, ὁ κόσμος εἰς ὃν εἰσάγονται πρέπει νὰ εἶναι πραγματικὸς, ὃν νὰ βλέπωσι, μεθ' οὗ νὰ συζῶσι, νὰ συμπάσχωσι, νὰ συγχαίρωσι, νὰ συλλυπῶνται. Τοιοῦτος κόσμος συγκεκριμένος προσελκύει τὴν προσοχὴν των, τοὺς ἀναγκάζει μάλιστα τῇ ὁδηγίᾳ διδασκάλου παιδαγωγικοῦ νὰ ἀσκάσι τὴν ὄψιν των, τὴν κρίσιν των, τὰς πράξεις των. Δὲν δύναμεθα, εἶπεν, ἀρκοῦντως νὰ ἐξάρωμεν τὴν σημασίαν οὕτω γινόμενης διδασκαλίας. Εἶναι ἡ κλεῖσις τοῦ νέου ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος, εἶναι ἡ ἐπιτυχὴς ἐπίνοια τοῦ Πισταλόττη, ἣτις καὶ μόνη ἠδύνατο νὰ καταστήσῃ αὐτὸν ἐνδοξον εἰς τὴν χορείαν τῶν διδασκάλων τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγομεν, εἶπεν ὁ κ. διευθυντῆς, ὅτι πᾶσα μορφωτικὴ διδασκαλία, πρέπει πανταχοῦ καὶ πάντοτε δύο τινὰ νὰ ἐπιδιώκῃ, 1) νὰ παρέχῃ παντοδαπὴν ὕλην συγκεκριμένην καὶ 2) νὰ ἐξάγῃ τὸ ἐν αὐτῇ ἔχον γενικὸν κῦρος. Καὶ τὴν μὲν ὕλην πρέπει νὰ δώσῃ ὁ διδάσκαλος, ὁ μαθητῆς ὁμοῦς πρέπει νὰ προσλάβῃ αὐτήν. Ἀλλὰ πλὴν τούτων ὁ μαθητῆς πρέπει νὰ κάμῃ καὶ τὴν ἐπεξεργασίαν τῆς ὕλης ταύτης, δι' ἣς φθάνομεν εἰς ἐννοίας εἰς κανόνας, εἰς νόμους, εἰς ἀρχάς. Ἐνταῦθα τὸ ἔργον τοῦ διδασκάλου εἶναι νὰ δείξῃ εἰς τοὺς μαθητὰς τὸν σκοπὸν, εἰς ὃν πρέπει νὰ φθάσωσι, τὴν ὁδόν, ἣν πρέπει νὰ ἀκολουθήσωσι καὶ νὰ προφυλάξῃ αὐτοὺς ἀπὸ παραπλανήσεως καὶ παρεκτροπᾶς.

Συμφώνως πρὸς τὰς ἀρχὰς ταύτας τῆς παιδαγωγικῆς πρέπει νὰ γίνῃ καὶ ἡ διδασκαλία τοῦ παραμυθίου. Πρὸς συγκέντρωσιν τῆς προσοχῆς τῶν μαθητῶν ὁ διδάσκαλος δηλοῖ περὶ τίνος θὰ ὁμιλήσῃ. Θὰ σᾶς διηγηθῶ περὶ ἐνὸς πτωχοῦ παιδιοῦ, τὸ ὅποιον

ἔγεινεν ἔπειτα ὁ πλουσιώτατος ἀνθρώπος τοῦ κόσμου.

Ἡ διήγησις πρέπει νὰ ᾖ σαφὴς καὶ παιδική. Ὁ διδάσκαλος διηγούμενος πρέπει νὰ προσβλέπῃ τοὺς μαθητὰς καὶ ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν νὰ πείθεται, ἂν ἡ διδασκαλία του συγκινήῃ καὶ ἐνδιαφέρῃ τοὺς μαθητὰς του ἢ τούναντίον ἀφίνει αὐτοὺς ἀδιαφόρους. Ἐπειδὴ δὲ ἡ προσοχὴ τῶν μικρῶν παιδῶν εὐκόλως μεταπηδᾷ ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἀντικειμένου εἰς τὸ ἄλλο, μάλιστα ὅταν ἡ διήγησις εἶναι μακρὰ καὶ ἀφίνῃ αὐτοὺς πάντοτε παθητικούς, καλὸν εἶναι τεχνικῶς νὰ διακόπτεται ἡ διήγησις καὶ νὰ γίνωνται ἐρωτήσεις ἐπαναληπτικαὶ τοῦ διδαχθέντος. Τὸ τοιοῦτο ὠφελεῖ καὶ πρὸς συγκράτησιν τῆς διδασκαλίας ὕλης καὶ πρὸς διεγερσιν τῆς προσοχῆς. Ἄν ὁ διδάσκαλος βλέπῃ μαθητὰς τινὰς ἀδιαφοροῦντας, πρέπει δι' ἐρωτήσεων ἐπαναληπτικῶν, δι' ἀναγνωρίσεως καὶ τῆς μικρᾶς αὐτῶν ἐπιτυχίας ἐν τῇ διηγῆσει νὰ συναγείρῃ καὶ θαρρύνῃ αὐτοὺς πρὸς ἀντίληψιν καὶ ἐκμάθησιν τῆς διηγῆσεως. Ἀφ' οὗ δὲ οὕτω τελειώσῃ τὴν διήγησιν, πρέπει ἔπειτα νὰ ἐπαναλάβωσιν αὐτὴν οἱ μαθηταί. Ἡ ἐπανάληψις δύναται νὰ γίνῃ καὶ προχωρητικῶς, καθ' ἣν τὰξιν ἐδιδάχθη τὸ πρᾶγμα, ἢ ἀναδρομικῶς, ἐρωτωμένων πρῶτον τῶν τελευταίων τῆς διηγῆσεως καὶ κατόπιν καὶ τῶν ἄλλων. Καὶ κατὰ τὰς δύο ταύτας ἐπαναλήψεις πρέπει νὰ τηρῆται λογικὴ ἀκολουθία.

Ἀφ' οὗ δὲ γίνῃ ἡ διήγησις τῶν μαθητῶν κτῆμα, τότε πρέπει νὰ κριθῶσιν οἱ χαρακτῆρες τῶν προσώπων τοῦ παραμυθίου. Οἱ μαθηταὶ πρέπει τὰς καλὰς πράξεις νὰ ἀναγνωρίσωσι καὶ ἐπαινέσωσι, τὰς δὲ κακὰς νὰ ἀποδοκιμάσωσι. Πρὸς τοῦτο ὁ διδάσκαλος προβάλλει ὑπὸ τὴν κρίσιν τῶν μαθητῶν ἕκαστον τῶν προσώπων τῆς διηγῆσεως καὶ οἱ μαθηταὶ ἐκφέρουσι τὴν γνώμην των.

Τοιαῦτα περίπου ἐρρήθησαν περὶ τοῦ διηγήματος τούτου, ἃ ὁ κ. διευθυντῆς ἐφήρμοξε μετὰ τῆς διακρινούσης αὐτὸν δεξιότητος εἰς τὸ προκειμένον παραμῦθιον. Ἐνθυμοῦμαι ὅτι οὐδεμία ἄλλη διδασκαλία ἐν τῷ Διδασκαλεῖῳ ἐφώτιζεν ἡμᾶς καὶ ἐθάρρυνεν ὅσον αἱ συνεδρίαὶ αὐταὶ, αἵτινες ἦσαν σύμπασα ἡ παιδαγωγικὴ καὶ ἡ διδακτικὴ ἐν τῇ πράξει. Καὶ ὁμοῦς μανθάνομεν ὅτι τὸ σφώτατον τοῦτο μέτρον τὸ ἐπικρατοῦν τότε ἐν Ἀθῆναις σιωπηλῶς ἐτέθη ἐν ἀχρηστίᾳ ὑπὸ τῶν διαδόχων, χωρὶς ἅμα καὶ νὰ καταργηθῇ τὸ Βασιλικὸν Διάταγμα τὸ ἐπιβάλλον ὡς καθῆκον τὰς παιδαγωγικὰς συνεδρίας. Ὡστε καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ βλέπομεν ὅτι οἱ νόμοι καὶ αἱ διαταγαὶ καὶ αἱ βασιλικαὶ καὶ αἱ ὑπουργικαὶ εἶναι χάρτης ἄγραφος ἐν τῷ προτύπῳ τούτῳ βασιλείῳ διὰ τινὰς προνομιοῦχους φύσεις. Καὶ διὰ τοῦτο καλὸν εἶναι ἐνταῦθα νὰ κλείσωμεν τὴν διατριβὴν ἡμῶν διὰ τῆς σοφῆς τοῦ Δημοσθένους ῥήσεως, πρὸς ἣν ἐπιστῶμεν τὴν προσοχὴν τῶν ἀρμοδίων. «Λυθέντων τῶν νόμων καὶ ἐκάστῳ δοθείσης ἐξουσίας ὅτι βούλεται ποιεῖν, οὐ μόνον ἡ πολιτεία οἴχεται, ἀλλ' οὐδ' ὁ βίος ἡμῶν τοῦ τῶν θηρίων οὐδὲν ἂν διήνεγκεν» Ἐκ Κύπρου Ι. Φ.

ΑΣΜΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

Ὁ ἀποχαιρετισμὸς τῆς πατρίδος.

1

Λύπη, θλίψις μὲ κατέχει μεγάλη
ὅτι φεύγω ἀπ' ἐδῶ
τοῦτο μοῦγραψεν ἡ μοῖρα καὶ πάλιν
εἰς τὰ ξένα, ἄχ! νὰ ζῶ!

Πόπω! τῶρ' ἀναχωρῶ
τῶρ' ἐγὼ σοῦ μακρὰν
ἔχ' ὑγεία λοιπὸν πατρίς!
ἔχ' ὑγεία, ὑγεία, ὑγεία
ἔχ' ὑγεία ὑγεία ὑγεία
ἔχ' ὑγεία γλυκεῖα πατρίς.

2

Δάση, κῆποι, πεδιάδες καὶ βρύσεις,
πολυθέλητρα βουνά,
σᾶς ἐστόλισε μὲ χάριν ἢ φύσις
πῶς θὰ ζῶμεν χωριστά!

Πόπω! τῶρ' ἀναχωρῶ
τῶρ' ἐγὼ σοῦ μακρὰν
κτλ.

3

Ἄχ! 'ς τὰ ξένα εἶναι ὄλο ὀρφάνια
τίποτε δὲν εἶν' δικό!
Ἄχ! ὅλα ξένα, ἥλιος, χώρα, οὐράνια
ἄχ! τί κακό! τί κακό!

Πόπω! τῶρ' ἀναχωρῶ
τῶρ' ἐγὼ σοῦ μακρὰν
κλπ.

4

Ἐκεῖ δὲν ἔχεις πλέον μάννας καρδίαν
νὰ σὲ θάλπη, νὰ πονῇ!
Δὸς ἐπάνοδον, Θεέ μου, ταχεῖαν
εἰς ἐμὲ τὸν δυστυχῆ!

Πόπω! τῶρ' ἀναχωρῶ
τῶρ' ἐγὼ σοῦ μακρὰν
κλπ.

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ

Ἐκ Χειμάρρας.— Ὁ κ. Ἰωαννίδης διευθυν-
τῆς τῆς ἐκεῖ σχολῆς ἀπέστειλε ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν
σατηρικὸν ποίημα κατὰ τοῦ κ. Λαμπουσιάδου τοῦ
ἐν Ἀδριανουπόλει, ὅστις φαίνεται ἐν ταῖς ἐφημερίσι
τῆς γείτονος ἐπικρατείας νὰ ἔγραψε κατὰ τοῦ ἐκεῖ
εἰσαγομένου εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκπαιδευτικοῦ συστή-
ματος. Τὸ ποίημα εἶναι μακρὸν καὶ μᾶλλον ἀρμόζει
εἰς ἄλλα φύλλα. Διὰ τοῦτο δὲν καταχωρίζομεν
αὐτὸ ἐνταῦθα. Συμμετέχομεν ὁμως ἀνεπιφυλάκτως
τῆς ἀγανακτήσεως τοῦ κ. Ἰωαννίδου, βλέποντες ὅτι
ὑπάρχουσιν ἀκόμη ἄνδρες παρ' ἡμῖν, οἵτινες εὐρί-
σκουσιν ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις τῶν μαθητῶν γινομένη
κατὰ τὸ παλαιὸν σύστημα δηλ. ἐναντίον τῆς φυ-
σικῆς τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος ἀναπτύξεως εἶναι
σκοπιμωτέρα τῆς εἰσαγομένης, ἥτις βαίνουσα ἐπὶ

τῆ βάσει τῆς φυσιολογίας καὶ ψυχολογίας καὶ ἀγο-
μένη ὑπὸ βαθυτέρας κατανοήσεως τῆς ἀνθρωπίνης
ἀξίας τείνει δι' ἐπιστημονικῆς διδασκαλίας καὶ μα-
θήσεως νὰ ἀνυψώσῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν προσή-
κουσαν αὐτῷ περιωπῆν. Τοιοῦτοι ἄνδρες, οἰοιδή-
ποτε καὶ ἂν ᾧσι, πρέπει νὰ χαρακτηρισθῶσιν ὡς
ἀληθεῖς φωτοβέσταται καὶ ἄξιοι πάσης κατακρίσεως.
Βεβαίως ἡ νέα παιδαγωγικὴ δὲν ἐφαρμόζεται παν-
ταχοῦ ὡς πρέπει καὶ δίκαιον εἶναι νὰ ἐπιστήσωμεν
τὴν προσοχὴν τῶν ἀρμοδίων ἐπὶ τῶν γινομένων
γελοιοτήτων ἐν ὀνόματι τῆς παιδαγωγικῆς. Ἄλλ'
αἱ καταχρήσεις καὶ αἱ ἀλογίαι τῶν ἀμαθῶν ὀπαδῶν
τῆς παιδαγωγικῆς, ἣν ἀγνοοῦσι καὶ ἣν κάκιστα
ἐφαρμόζουσι, οὐδένα δικαιούσι νὰ ὑβρίζῃ αὐ-
τὴν τὴν ἐπιστήμην καὶ τὰ σοφὰ τῆς ἐπιστήμης κε-
λεύσματα, ἃ ἐφαρμοσθέντα ἐξήπλωσαν πανταχοῦ
εὐλογίαν. Καὶ ὑποθέτομεν ὅτι τοιαύτας παρεκτροπὰς
ἔχων ὑπ' ὄψει ὁ κ. Λαμπουσιάδης κατακρίνει τὸ
νεώτερον σύστημα τῆς ἐκπαιδεύσεως. Ἐκ τῆς
διατριβῆς δὲ τοῦ κ. Ἰωαννίδου μαθάνομεν ὅτι ἀ-
πήνητησεν εἰς τὸν κ. Λαμπουσιάδην ὁ μαθητὴς ἡμῶν
κ. Δ. Μελανδινὸς διευθυντῆς τοῦ σχολείου ἐν Σε-
ράντα Ἐκκλησίαις. Μετ' ἰδιαιτέρας δὲ εὐχαριστή-
σεως ἀναφέρομεν ὅτι ἐν Ἑλλάδι οὐδεὶς ὑπάρχει
πολέμιος τῆς νέας παιδαγωγικῆς, πάντες δὲ καὶ
μεγάλοι καὶ μικροὶ ζητοῦσι πανταχοῦ διδασκάλους
τῆς νέας μεθόδου.

Τὰ φύλλα τῆς Ἐκπαιδεύσεως τοῦ μηνὸς Σεπτεμ-
βρίου διανεμηθήσονται λίαν προσεχῶς. Ἡ βραδύτης
δὲ αὕτη προέκυψεν ἐκ τῶν ἀπείρων παύσεων καὶ
μεταθέσεων, ἃς δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ παρακολουθήση-
τις. Εἶναι δὲ ἀνάγκη νὰ συνταχθῶσι νέοι κατάλο-
γοι καὶ νὰ γίνωσι νέα βιβλία πρὸς κανονικὴν τῆς
Ἐκπαιδεύσεως διεκπεραίωσιν. Ἄλλὰ καὶ τὰς δυσ-
χερείας ταύτας καὶ πάσας τὰς ἄλλας θὰ ὑπερникή-
σωμεν ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν ἀποστολὴν τῆς
Ἐκπαιδεύσεως, ἥτις εἶναι ἡ βελτιώσις τῆς τύχης
τῶν δημοδιδασκάλων καὶ ἡ βελτιώσις τῆς ἐργασίας
τῶν δημοτικῶν σχολείων. Πρὸς τοιοῦτο ἔργον ὑψη-
λὸν καλοῦμεν πάντας τοὺς δημοδιδασκάλους νὰ συν-
εργασθῶσι μεθ' ἡμῶν ἀφίνοντες πᾶσαν ῥαθυμίαν ἢ
μικροψυχίαν. Πρέπει τέλος οἱ κ. κ. διδάσκαλοι νὰ
ἐννοήσωσι τὴν ἀλήθειαν τοῦ παλαιοῦ λογίου. **Εἴ τι**
ἀγαθὸν θέλεις, παρὰ σεαυτοῦ λαβέ. Ἡ συνδρομὴ
αὐτῶν πρὸς τὴν Ἐκπαίδευσιν εἶναι συνδρομὴ ὑπὲρ
τῆς κρείττονος αὐτῶν τύχης, ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος
τῶν δημοτικῶν σχολείων.

Οἱ ἐπιθυμοῦντες ἡμέτερα βιβλία πρέπει νὰ ἀποτείνωνται
πρὸς τὸν ἐκδότην αὐτῶν κ. Ἀνέστην Κωνσταντινίδην,
ὅστις εἶναι ὁ μόνος ἀρμόδιος νὰ φροντίξῃ περὶ τοιούτων
πραγμάτων.